

măsluitorilor de profesie, într-o proiecție teatrală de cerc închis, cerc vicios, unde fiecare îl vizează pe celălalt și nu există scăpare. Punând-o în scenă la Pitești, Mihai Lungeanu, conștient de actualitatea ei, n-a semnalat-o direct decât prin scurtarea titlului, lărgindu-i astfel aria de referință, lăsând ca ecourile să se resimtă prin sugestiile replicilor și ale jocului. Joc caracterizat de acuratețe, cu măsură în conturarea profilurilor, care nu sunt portrete grotești, caricaturale, ci făpturi oarecum onorabile. Așa arată acestea în interpretarea actorilor Petrișor Stan (Iharev), Vasile Pieca (*Uteșitelnâi*), Emilian Cortea (Svohnev), Dan Ivăneșei (Krughel). Cu apariția lui Dumitru Drăgan (*Zamuhrâșkin*) se diversifică paleta, prin cinismul dezvăluit cu nonșalanță și veridică artă, iar Ion Roxin (*Glov-tatăl*) pare exact ceea ce pretinde prin naturalețe. În ce-l privește pe junele Adrian Duță (*Glov-fiul*), aplauzele i-au răsplătit o savuroasă creație.

Remarc scenografia simplu sugestivă a Mihaelei Dinu Pițigoi, care din fâșii colorate de pânză și diverse schelete de lemn conturează ambianța de oarecare somptuozitate a hanului aristocrat. Iar regizorului i-a înlesnit ingenioase mutații și compoziții plastice la vedere, culminând cu aceea finală care strânge, ca într-o colivie, viețuitoarele locului. Ale jocului, adică.

Teatrul „Al. Davila” Pitești – Jucătorii de N.V.Gogol. Regia artistică: Mihai Lungeanu. Scenografia: Mihaela Dinu Pițigoi. Distribuția: Petrișor Stan (*Iharev*), Emilian Cortea (Svohnev), Dan Ivăneșei (Krughel), Vasile Pieca (*Uteșitelnâi*), Ion Roxin (*Glov-tatăl*), Adrian Duță (*Glov-fiul*), Dumitru Drăgan (*Zamuhrâșkin*), Radu Coriolan (*Aleksei*), Petre Dumitrescu (*Gavriliușka*), Marius Pieca (*Feciorul*). Premiera: 16 aprilie 2005.

Oradea

Elisabeta POP

Un roman muzical

Când vrei să scrii despre un spectacol ca **Tom Jones** nu prea știi cu ce să începi. Probabil ar trebui să recitești romanul, dar cum nu ai timp, te mulțumești să ți-l amintești, urmărind atent acțiunea spectacolului. Care, pe deasupra, este și într-o limbă care, mă rog, nu ți-e tocmai străină. Prima întrebare, firească, pe care ți-o pui este de ce un roman, și încă unul destul de masiv ca acesta al lui Henry Fielding? E drept că dramaturgul Fielding, autorul unor piese cu titluri promițătoare, ca *Politicianul de cafeenea* sau *Don Quijote în Anglia*, nu s-a prea bucurat de succes într-o Anglie în care, totuși, în vremea aceea apăreau fie cluburi, fie reviste satirice cu nume ca *Flecarul* sau, pur și simplu, *Spectatorul*. Apoi, să nu uităm, e timpul în care apar și celebrele cărți ale lui Defoe sau Swift, *Robinson Crusoe* și, respectiv, *Călătoriile lui Gulliver*.

David Rogers s-a încumetat să dramatizeze romanul, iar Várady Szabolcs și Darvas Ferenc să scrie versurile cântecelor și muzica.

Fiindcă despre un spectacol muzical e vorba. Regizorul – invitat din Ungaria – Pinczés István, distins cu premiile Jászai și Uchimura, a pus în scenă, cu un devotament desăvârșit, acest text-fluviu. A beneficiat și de o traducere remarcabilă, din textul original nepierzându-se limbajul specific tuturor categoriilor

sociale prezente în roman și mai ales umorul, când mai gros, presărat ici-colo cu mici „vulgarități” specifice limbajului popular, când rafinat și subtil, cum le stă bine aristocraților saloanelor sau chiar filosofilor, care nu lipsesc din roman și nici din dramatizare. Numele traducătoarei: Révész Mária.

Și dacă tot va trebui să aduc un reproș spectacolului, o să încep chiar cu el, de fapt, este singurul pe care l-aș aduce: lungimea lui excesivă, peste trei ore. Dacă regizorul ar fi fost inspirat să reducă totul la două ore și jumătate, cu o singură pauză, ar fi fost perfect. Fiindcă spectacolul place, e gustat de un public care, de-acum știm, iubește poveștile de tot felul – de unde și succesul imens al serialelor.

Remarcăm de la început că am salutat ideea regizorului de a face teatru în teatru, uzând și de a doua cortinetă și chiar de un personaj-dirijor regizor, admirabil interpretat de actorul Medgyesfalvi Sándor, care, la un moment dat, se va duce în cel mai firesc mod pe scenă, să-l interpreteze pe tatăl lui Tom. Actorii vin și pleacă din scenă, neuitând să se prezinte, să pretindă chiar aprobarea sau dezacordul spectatorilor și chiar aplauze binemeritate.

Acest balans continuu între jocul teatral cu fine parodieri și jocul la vedere, cu distanțare și ironii niciodată deplasate, fac deliciul unui public dornic să râdă și să se distreze.

Altminteri, ce să spunem? Spectacolul urmărește, ca și textul de altfel, conform cu linia „romanelor de moravuri englezești”, aventurile – nici puține, nici lipsite de pitoresc – ale copilului găsit tocmai în patul stăpânului, pus acolo de o mamă ingrată și cam iresponsabilă, dar miloasă, știind că stăpânul n-o să-l lase pe micuț de izbeliște. Ceea ce se și întâmplă, micul Tom va fi crescut cu grijă, dar

nu cu cine știe ce tandrețe, de Squire Allworthy – căruia Ács Tibor, bonom și el, îi imprumută, fără nici o dificultate, datele cu care este el însuși înzestrat.

Aventurile lui Tom sunt nenumărate și toate legate, pe de o parte, de interesul cu care-și caută mama fugară și lașă și, pe de alta, goana după iubita lui, micuța și drăgălașa Sophie. De fapt, după ea aleargă, vreme de două ceasuri – n-o spun ironic, se poate cronometra – și vicleanul Blifil – căruia Kovács Levente jr. îi conferă un aer ușor tâmp, dar dublat de o impertinență și o viclenie ce-i înăsprește trăsăturile altfel blânde și juvenile. Și cei doi părinți ai fetei, Doamna și Domnul Western aleargă și trec prin nenumărate peripeții, în căutarea fetei lor rebele, hotărâtă să fugă în lume, dacă ai ei n-o vor lăsa să se căsătorească cu alesul inimii, care este desigur Tom. Actorul Dobos Imre, care ne-a obișnuit mai mult cu personaje pozitive, ca să zic așa, are un umor nestăvilit în a creiona nota caraghioasă a tatălui meschin și interesat de avere, mai mult decât de fericirea copilei. E un tip ridicol, secundat de o mătușă grăsulie, supusă, ascultătoare, docilă – interpretată cu har și cu mult haz de Csiky Ibolya.

Fuga lor prin pădure, întâlnirea cu hoții, totul se produce la vedere, copacii mai cad ca din greșeală, figuranții din spatele lor se demască și se amuză, pușca nu ia foc, etc., toate mai adaugă un strop de veselie teatrală scenelor. Cum sunt, de altfel și scenele de la han, în care un soț gelos își caută și el nevasta rea de muscă și nimerește mereu la alte și la alte cupluri adultere. Actorul Szöke Kavinszki András (*Fitzpatrick*) joacă stările personajului la o tensiune remarcabilă, e dinamic și plin de surprize. O prestație exemplară. De asemenea, în salonul ipocriziilor de tot felul întâlnim personale feminine, mai ales, care joacă mereu stări de tandrețe și de solidaritate cu cei loviți de soartă, prefăcându-se neconținut. O asemenea doamnă e interpretată cu aplomb și cu ironie, inteligent, de Kovács Enikő – *Lady Bellastone*. Firtos Edit face un rol admirabil, viu și credibil, jucând o slujnică – chiar două – plină de draci și cu un teribil chef de amor. Scenele ei au un haz bine dozat. Fábrián Enikő o joacă în două registre total diferite pe mama Jones, senzuală și cam speriată în prima parte, spășită și plină de regrete târzii în cea de-a doua. Măiestria actriței se simte din plin.

Molnár Júlia este ruptă parcă din roman; ea are ținuta femeii populare ușor codoașă, ea e gata să acopere adultere dacă-i „pică” ceva, veselă, nepăsătoare. O notă bună le dau și lui Dimény Levente care se mișcă ca un titirez – ocupă toată scena și joacă neobosit, cu drag de profesie, cu un chef de joc pe care i-l cunosc deja și i-l admir fără rezerve. Hoțul lui, banditul lui e un păgubos simpatic căruia nu-i reușește tâlhăria, spre hazul publicului care se tăvălește de râs. Tóth Tünde este și ea plină de vervă, în rolul generos în poante al cameristei lui Sophie. Jocul lor cu manșonul, aluzii sexuale, destul de fine de altfel, fac și ele deliciul publicului.

I-am lăsat la urmă pe cei doi tineri actori, interpreții celor două roluri principale: Kiss Csaba (*Tom Jones*) și Gajai Ágnes (*Sophie*). Regizorul le-a încredințat roluri de mare întindere și răspundere artistică. Pe Ágnes – pe care am admirat-o în multe asemenea roluri – cu toată tinerețea și aparenta ei fragilitate, ne-am imaginat-o mai greu dând viață acestui personaj; dar ea ne-a spulberat îndoielile, alternând cu rafinement scenele de iubire și tandrețe față de Tom cu cele de ură față de un tată tiran sau de un cavaler ridicol insistent. Ea se dovedește capabilă să schimbe registrele cu ușurință, mijloacele artistice fiind variate și nelipsite de acea fericită distanță pe care o pune între ea, personajul ei... clasic, arhicunoscut și publicul acestui secol. Cât îl privește pe Tom, acestuia îi creează Kiss Csaba un portret de o modernitate sclipitoare. El devine tânărul din orice timp, hotărât să lupte pentru cucerirea fetei pe care-o iubește. Cu figura lui ușor greoaie, actorul

cucerește, dovedind o neașteptată agilitate și o inteligență ascuțită. Miza actorului nu e în nici un caz frumusețea fizică, ci farmecul personal și sinceritatea. Observație valabilă, invers, și pentru Gajai Ágnes, care e foarte frumoasă, dar nu pe acest lucru pune ea preț, ci pe iubirea pentru Tom și pe încăpățânarea de a nu da ascultare decât propriei inimi.

Ceea ce cucerește, pe lângă jocul actorilor, este, s-o spunem, fantezia cu care joacă decorul creat de Bölöni Vilmos, secundat de Torkos István.

Costumele – admirabile, croite impecabil, de un colorit plăcut și, mai ales, continuând cumva linia personajelor, accentuând caracterele – sunt semnate de tânăra Kelemen Kata (din Ungaria). Poantele curg cu nemiluita să nu se plictisească, în pofida lungimii excesive de care vorbeam.

Și dacă la toate acestea adăugăm cântecele și muzica bună, vom înțelege de ce se bucură de succes acest gen în rândul unui public pentru care opera era rege...

Desigur, meritul este al regizorului Pinczés István care a știut să adune laolaltă talentele actricești și muzicale, și, în athanorul său artistic, să fabrice un spectacol atât de iubit și aplaudat...

Trupa Szigligeti Oradea – Tom Jones, dramatizare de David Rogers după romanul lui Henry Fielding. Versurile: Várady Szabolcs. Muzica: Darvas Ferenc. Traducerea: Révész Mária. Versiunea scenică și regia: Pinczés István. Decoruri Bölöni Vilmos, Torkos István. Costume: Kelemen Kata. Coregrafia: Nagy György și Dimény Levente. Corepetitor: Rézműves Zoltá. Dramaturg: Szigeti Réka. Distribuția: Kiss Csaba, Medgyesfalvy Sándor, Ács Tibor Márton Erzsébet, Fábíán Enikő Dobos Imre, Gajai Ágnes, Csiky Ibolya, Tóth Tünde, Kovács Levente jr., Szőke Kavinszki András, Fodor Réka, Dimény Levente, Molnár Júlia, Kovács Enikő, Hajdu Géza, Firtos Edit, Nagy Gábor, Kocsis Gyula, Csatlós Loránt, Rácz Mari. Data premierei: 18 februarie 2005

Ce ironie!... să mori jucând un... bolnav închipuit..!

Molière – actor, dramaturg și director de teatru – a scris și a jucat, cum știm, de pe la 21 de ani, fără întrerupere, până aproape de ceasul morții, moarte care s-a petrecut, vai, în seara de după cea de-a patra reprezentație a spectacolului cu ultima lui piesă, *Bolnavul închipuit*, în care el juca rolul principal. La Palais Royal...Era 17 februarie 1673. Grav bolnav, Molière îl interpreta pe capriciosul Argan, cu toate nuanțele cerute de autor și impuse de personaj, jocul său era fără cusur, însă în pauze, în culise și în cabină, artistul scuipa sânge, se simțea din ce în ce mai rău, dar refuza categoric să suspende spectacolul, pentru că nu voia să-și supere colegii, neplătindu-i... pentru munca lor.

Despre toate acestea ne vorbește Mihail Bulgakov în admirabila sa carte *Viața Domnului Molière*. Impresionantă relatarea – pe care oamenii din teatru o cunosc – despre înmormântarea lui. Fiind comediant, i s-a interzis, conform normelor religioase din vremea aceea, să fie îngropat creștinește, în pământ sfânt. Au fost inutile rugămințile soției sale, Armande Béjart (actriță și ea), adresate arhiepiscopiei Parisului, spunând că Molière a fost un bun creștin, Biserica catolică era categorică: profesia de actor era condamnată. Știind că Molière era o valoare incontestabilă a Franței – și nu numai – dar nedorind să supere Biserica, Regele Ludovic al XIV-lea a rezolvat inteligent și surprinzător